

NEMZETKÖZI SZEMLÉ

(Az Országos Pedagógiai Könyvtár anyaga alapján)*

AZ OSZSZSZK OKTATÁSÜGYI MINISZTERIUMÁBAN. Nacsalnaja Skola, 1968. No 2. 18. p. Az OSZSZSZK oktatásügyi minisztere rendeletileg módosította az új *alsó tagozati tanterv* életbe lépésének időpontját. Az 1968–69. tanévben Moszkvában és valamennyi autonóm köztársaság egy-egy körzetében minden iskola első osztályában kísérletképpen bevezetik az új tantervet. A kísérleti munkát minden köztársaság oktatásügyi minisztere és az oktatási osztályok vezetői ellenőrzik. A tantervek szakmai ellenőrzésére olyan központot kell kijelölni, ahol tanítóképző, vagy pedagógiai főiskola működik, amelynek bázisiskolájában az új tanterv alapján tanítanak. 1968. júniustól szemináriumokat szerveznek a pedagógiai főiskolák tanárai vezetésével. Az első osztályok számára kísérleti tankönyveket és módszertani utasításokat adnak ki. A szakfelügyelők is részt vesznek ebben a munkában.

Newsome, J.: KÉT OKTATÓFILM-TÍPUS. Film Unser, 1967. No 8. 18–21. p. A fordítás száma: D 20 524. Az *oktatófilmet* jelenleg két *filmtípus képviseli*: a 16 mm-es hangosfilm és a 8 mm-es némafilm. A szerző leírja e kétféle filmtípusnak és azok vetítőberendezésének különböző változatait. A 16 mm-es hangosfilm nagy csoportok, a 8 mm-es tartókazettás némafilm kis csoportok oktatásánál hatékonyan alkalmazható. Jelenleg kísérletképpen a filmet beépítik az alsóbb osztályok tanulmányi munkájába. A cikk foglalkozik az oktatófilm fejlesztésének és alkalmazásának távlataival: elkészült pl. a Kodak M. F. S. Super 8 vetítőkészülék prototípusa, amely — a film szélén elhelyezett utasításjeleknek megfelelően — mozgó vagy álló képet vetít. Használható számítógéppel irányított oktatásra, de némafilm-vetítésre is. A vetítés menet közben megszakítható, a kívánt rész megismételhető, a nem kívánt részek gyorsan átugorhatók. Ez voltaképpen már oktatógép, amely alkalmas egyéni és csoportos tanulásra egyaránt. Megoldásra váró problémák: az oktatófilmnél a hangsáv fény- vagy mágneses hangsáv legyen-e; a Super 8 filmkópiák tömeges előállítására a szükségletnek megfelelően és elfogadható áron stb.

Jean, G.: AZ OLVASÁS ÉS A FALUSI FIATALOK. Bulletin des Bibliothèques de France, 1967. No 9–10. 329–338. p. A francia — kiváltképpen a falusi — ifjúság keveset olvas. Szabad idejükben szívesebben hallgatják a rádiót vagy nézik a tv-t és a filmeket. Az iskola feladata, hogy *rászoktassa a gyermekeket az olvasásra*. Már az elemi iskolában nagy gondot kell fordítani a beszédfejlesztésre, a fogalmazásra. Iskolai nyomda felállítása nagy örömet szerez a gyermekeknek. Eredményes módszer: részletek felolvasása érdekes könyvekből, mely arra készíti a gyermekeket, hogy otthon folytassák az olvasását. A szerző javaslata, hogy a középiskolai tantervek tegyék kötelezővé néhány nagy irodalmi mű teljes elolvasását (pl. Hamlet, Don Quijote és a Vol de Nuit). A tanulók tartsanak beszámolót olvasmányaikról, és azt közösen vitassák meg. Vezessenek naplót a gyermekek az elolvasott könyvekről. Az irodalom megszerettetésében fontos szerepet játszanak a könyvtárlátogatások és az író–olvasó találkozók.

* A fordításokat a budapesti pedagógusok személyesen, a vidékiek pedig könyvtári kölcsönzés formájában igényelhetik az Országos Pedagógiai Könyvtártól. (Budapest V., Honvéd u. 19.)

Zelenkov, V.: *A MI MÓDSZERÜNK*. Narodnoe Obrazovanie, 1968. No 2. 45–48. p. A nehezen nevelhető gyermekek és a túlkoros osztályismétlők nem egyszer az osztálykollektívából kiszakadva „galéri”-kat alakítanak, és megbontják az iskola fegyelmét. A kazányi 135. sz. iskolában külön úttörőrajt alakítottak számukra, jelentős munkafeladatokat tűzve ki eléjük. A raj életét, önkormányzatát sajátos szempontok alapján szervezték meg, szigorú napirendet vezettek be. A rajparancsnokot széles jogkörrel ruházták fel. Gondoskodtak a tagok szabad idejének kulturált felhasználásáról. A pedagógusok nem találták meg minden esetben a helyes hangot, ezért nehezen tudták rendszeres tanulásra szoktatni őket. Sajátos büntetési rendszert alkalmaztak a hanyagokkal és az engedetlenekkel szemben. Egy év alatt szép eredményeket értek el a fiúk fejlődésében, ami az egész iskolai kollektíva közös munkájának köszönhető. A gyermekekre később még erősebb nevelő hatást gyakoroltak a nyári Komszomol-táborban. A gyermekek közül sokan jó tanulókká, jó komszomolistákká váltak. A tapasztalatok alapján a jövőben külön osztályba kívánják tömöríteni az összes nehezen nevelhető gyermeket.

Bühler, U.: *A TELJESÍTMÉNYEK MÉRÉSE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA FELSŐ TAGOZATÁNAK ELSŐ KÉT OSZTÁLYÁBAN*. Schweizerische Lehrerzeitung, 1967. No 50. 1602–1607. p. Svájcban a magasabb iskolákba való irányításnál a „Frankfurti, H. I. 19.” teljesítmény-teszt alapján az általános iskola 4. osztályának elvégzése után vizsgálják meg a gyermekeket és tesznek javaslatot a továbbtanulásra. A teszt vizsgálja: 1. az értelmes olvasást és a szókincset, 2. a fejen és írásban való számolást, 3. a szóban megadott számtani példák megoldási képességét, 4. a helyes nyelvhasználatot és 5. a helyesírást. Ezenkívül még intelligencia-tesztet is alkalmaznak, s a két teszt így jól kiegészíti egymást. Mivel azonban Svájcban van olyan középfokú iskolatípus is, amelybe nem a 4. osztályból, hanem az 5. vagy 6-ból lépnek át, ezért külön teljesítmény-tesztet dolgoztak ki a szóbeli és írásbeli számolás, a szóban megadott számtani és gondolkozási feladványok megoldása, a nyelvi kifejezőképesség, a nyelvi emlékezet, a nyelvérzék, a fogalmak világos megkülönböztetése, a helyesírás és a rajzbeli kifejezőképesség elbírálására. A tanulók kb. 20%-ánál jobb, 25%-ánál rosszabb volt a teszt-eredmény, mint az iskolai eredmény. Ez utóbbiak nem alkalmasak a továbbtanulásra. Ahol azonban a tanárok véleménye és a teszt-eredmények egybehangzóan jók, a gyenge osztályzatok ellenére is lehetővé kellene tenni a továbbtanulást.

A HAZAFIAS ÉS HONVÉDELMI NEVELÉS FONTOS FELADAT. Narodnoe Obrazovanie, 1968. No 2. 1–8. p. A fordítás száma: D 19 032. A hazafias és a honvédelmi nevelés a kommunista nevelés szerves része, a szovjet iskola egyik legfontosabb feladata napjainkban. Minél színvonalasabb az iskola oktató-nevelő munkája, minél magasabb a tanulók tudásszintje, annál gyorsabban és eredményesebben sajátítják el az iskola padjaiból a hadsereg kötelékébe lépő fiatalok a korszerű haditechnikát. Ebben a munkában az iskolát segítik a párt-, az állami, a Komszomol- és az úttörőszervezetek is. A vezércikk ismerteti a párt és az állam intézkedéseit a katonai szolgálati idő csökkentéséről, a bevonulási korhatárról és a „Honvédelmi alapismeretek” tantárgy oktatásának bevezetéséről. Az ifjúság politikai fejlődésének, általános és technikai képzettségének egyre növekvő színvonalára való tekintettel, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa 1967. októberében törvényt hozott a katonák, matrózok és az altisztek tényleges szolgálati idejének egy évvel történő csökkentéséről. Meghatározta, hogy a behívás időpontja, a katonai szolgálat kezdete egységesen a 18. életév, amelynek következtében a fiatalok közvetlenül a középiskola befejezése után a fegyveres erők soraiba lépnek, majd miután 20 éves korban befejezik a katonai szolgálatot és kijárták a hadsereg oktató és nevelő „iskoláját”, — kedvezőbb feltételek között folytathatják tanulmányai-

kat, léphetnek munkába. A középiskolákban a „Honvédelmi alapismeretek” tantárgyat hivatásos katonai szakemberek, katonai instruktorok tanítják. A cikk ezzel kapcsolatban szól az iskolák, a pedagógusok és a hadsereg feladatairól és kapcsolatuk megszilárdításáról.

Danilova, É.: AZ ÉSZT TESTNEVELÉSI KÍSÉRLET. Pravda, 1968. április 3. No 3. p. Az észti Járványügyi, Mikrobiológiai és Higiéniai Tudományos Kutató Intézet kollektívája a *tanulók fáradékonyágának* okait vizsgálva megállapította, hogy a délutáni műszakban tanuló gyermekek többet alszanak, kevesebbet mozognak, ezért fáradékonyabbak, mint a délelőtti műszakosak. A kevesebbet mozgó, szabad levegőn ritkábban tartózkodó gyermekek mellben, vállban keskenyebbek, de gyorsabban nőnek. Tallin néhány iskolájában több éves antropometriai mérésekkel összekötött kísérlet során mindennap kiegészítő testnevelési órát tartottak, és a tizenöt perces szünetek alatt friss levegőre vitték az osztályokat. A kísérletbe bevont osztályokban a februári meghűléses megbetegedések száma a felére csökkent. A hipokinéziában (mozgáshiány) szenvedő gyermekek hajlamosabbak a megbetegedésekre, és vérük hemoglobin-tartalma is kisebb. A hipokinéziásokhoz hasonló tüneteket mutatnak a túl sok mozgást végző, a sportolást túlzásba vivő gyermekek is. A kísérlet célja a növekvő gyermeki szervezet sokoldalú fejlődésének feltárása és ennek alapján egységes testnevelési rendszer kidolgozása. Nem bizonyultak egészségesnek a heti 11 órás testnevelést nyújtó tagozatos iskolák, inkább a tömeges gyermeksport megvalósítására kell törekedni. Észtországban ma már minden 3. osztályos tanuló évi 24 óra úszásoktatásban részesül.

Hollenbach, G.: AZ „ISMÉTLÉSI REDUNDANCIA” BEFOLYÁSA A PROGRAM KIDOLGOZÁSI IDEJÉRE ÉS A TANULÁSI EREDMÉNYRE. Zeitschrift für Erziehungswissenschaftliche Forschung, 1968. No 1. 30–38. p. *Ismétlési redundanciának* nevezi a szerző a beszédnek – közlésnek – azt a formáját, amelyben „más szavakkal” ugyanazt a gondolatot fejezzük ki. Hipotézise szerint az így értelmezett ismétlési redundancia pozitíven hat a tanulásra. *Kétféle programot* állított össze az egyenlő nevezőjű törtek összeadásából és kivonásából: az egyikben szerepelt ismétlési redundancia (107 információs egység), a másikban nem (69 egység). A viszonylag kisszámú tanulóval (40) végzett vizsgálat eredményeiben nem mutatkozott jelentékeny különbség a kísérleti és a kontrollcsoport között.

Pietsch, G.: A VALÓS SZÁM BEVEZETÉSE A 8. OSZTÁLYBAN. Mathematik in der Schule, 1968. No 2. 108–129. p. *A valós szám fogalmának kialakítására* irányuló tanítási kísérlet a 8. osztályban. A szerző 26 órát fordított a fogalom elsajátítására; felhasználja a sorozat, határ, határérték, konvergencia fogalmakat, a szemléltetéshez a számegyenes. Az irracionális számra a tört, tizedes tört, szakaszos tizedes tört bemutatása után kerül sor. Legnehezebb a konvergens sorozat fogalmának megértetése volt.

Mahlab, E. Sz.: ADATOK A SERDÜLŐKNEK A SZEMÉLYISÉG KÜLÖNBÖZŐ POZITÍV TULAJDONSÁGAIRÓL ALKOTOTT FELFOGÁSÁRÓL. Voproszű Pszihologii, 1968. No 2. 127–138. p. *A serdülőknél a személyiség pozitív tulajdonságairól* alkotott felfogását elemző tanulmány. A szerző kutatásainak eredményeit a következőkben összegezi: 1. Az iskolás korú gyermekek nemcsak megértik a pozitív tulajdonságok tartalmát, hanem elemezni is tudják azt. 9–10 éves koruktól kezdve a tanulók általában tisztában vannak azzal, milyen cselekedetek vezethetők vissza egyik-másik tulajdonságra. Eredményesebben elemzik azokat a tulajdonságokat, melyeket értékesnek tartanak, vagy amelyek birtokában szeretnének lenni; kevésbé tudják az általuk lébecsült tulajdonságok tartalmát meghatározni. 2. Egyes szovjet kutatók

azt állítják, hogy a serdülők mindenekelőtt azokat a tulajdonságokat értékelik, melyek kollektív tevékenységüket jellemzik. A szerző viszont rámutat, hogy a gyermek önmagával és másokkal szemben támasztott követelményeinek középpontjában az egész személyiség karakterisztikája áll. A bátorságot minden más tulajdonsággal szemben előnyben részesítik a gyermekek. A bátorság után említik az okosságot, majd sorrendben az önuralmat, a pontosságot, a munkaszeretetet, a felelősségtudatot. 3. A serdülők jelentős része (37–63%-a) nagyra becsüli saját személyes tulajdonságait. 4. Túlnyomó többségük (70–90%-a) úgy véli, hogy már elsajátították azokat a tulajdonságokat, melyeket az emberekben értékelnek és amelyek birtokában szeretnének lenni. 5. A gyermekeknek pozitív elképzelésük van önmagukról és nem akarják, hogy negatív képet alakítsanak ki róluk. Általában ezt bizonyítják a gyermekek saját tulajdonságaikról készített jellemzései is.

Miklósvári Sándor

